

Helse- og omsorgsdepartementet

Postboks 8011 Dep
0030 Oslo
postmottak@hod.dep.no

Deres ref.

Vår ref.
15/03444-2

Dato
22.07.2015

Svar på høring om endringer i alkoholoven - salg av utvalgte produkter over 4,7 volumprosent alkohol direkte fra produsent

Bamble kommune har gått gjennom departementets forslag til endringer i Lov om omsetning av alkoholholdig drikk mv (alkoholoven) og har følgende kommentarer:

Det er viktig for Bamble kommune at grunnlaget for dagens ordning med salgsmonopol og bevillingssystem for salg og skjenking av alkoholholdig drikk opprettholdes og at endringer som blir gjort i alkoholoven ikke medfører vesentlige endringer for dette.

Hvilke produkter ordningen bør omfatte

Endringene må bare gjelde produkter som er utenfor EØS-avtalens dekningsområde som er beskrevet i avtalens artikkel 11 og 16. Dette er produkter med tolltariffnummer HS 22.6 «Andre gjærede drikkevarer».

Bamble kommune mener at endringene kun skal gjelde der hvor produksjonen skjer med basis i råvarer som bær, frukter og krydder som gjennomgår en gjæringsprosess for å bli alkoholholdige. Egenproduserte basisprodukter kan som beskrevet i høringsbrevets pkt. 4.4 nest siste avsnitt gjøres sterkere ved tilsetning av alkohol eller ved en videre gjæring.

Endringene skal ikke gjelde produksjonsbedrifter som blander allerede produserte alkoholholdige og alkoholfrie produkter som er anskaffet fra andre produsenter. Begrepet «egenproduserte produkter» kan omfatte denne typen produkter og som kommer frem i høringsbrevets pkt. 4.4 siste avsnitt.

Bamble kommunen støtter alternativ B i høringsbrevets pkt. 5.3, med tillegg i de begrensninger som er gitt i avsnittet ovenfor.

Krav om helhetlig karakter og tilbud

Det er viktig for kommunen at råvarene er bearbeidet og behandlet hos produsenten og at det ikke

Postadresse

Bamble kommune,
Postboks 80
3993 LANGESUND

Besøksadresse

Besøksadresse
Postnummer/Poststed

Telefon: 35 96 50 00
Telefaks: 35 96 50 10
Epost: postmottak@bamble.kommune.no

Bankgiro: 1503.19.37075
Org.nr.: 940 244 145 MVA
www.bamble.kommune.no

fremstår som halvfabrikater som blir blandet for videre distribusjon og salg. Det må derfor stilles krav til at tilvirkningen skjer som en del av et tilbud med helhetlig karakter tilsvarende det kravet som i dag er gjeldende rett for utvidede kommunale salgs- og skjenkebevillinger, jf. Alkoholloven § 1-7a.

Krav til produksjonssted /utsalgssted.

Bamble kommune støtter departementets forslag til formulering av kravene til produksjonssted/utsalgssted og at serveringssted må adskilles fra dette iht alkohollovens §4-1.

Innsatsvarens opprinnelsessted

Kommunen ønsker ikke å stille krav til råvarenes opprinnelsessted, men støtter departementets vurdering av at produktet skal være en stedets helhetlige tilbud og karakter. Vi støtter derfor departementets formulering.

Volum som kan selges per år

Høringsbrevets kapittel 1 beskriver endringsforslaget som relatert til «gårdssalg» og en produksjonsmengde ut fra dette. Statistikken for omsetning er basert på vinmonopolets oversikt over omsetningen på landsbasis og gir ikke et bilde av dagens «gårdsproduksjon».

Bamble kommune har en virksomhet som har en kombinert tilvirkningsbevilling og skjenkebevilling i dag. Omsetningen ved denne bedriften er i nærheten av ca 1,500 liter på årsbasis og er å regne som et «gårdssalg». Departementet foreslår en øvre grense for salgsbevillingen på 20,000 liter per år per produsent og at denne volumbegrensningen skal kun gjelde salg, ikke skjenking.

Skjenkestedene i Bamble kommune skjenket i 2014 i snitt 4,500 liter og salgsstedene solgte i snitt 60,000 liter i gruppe 1. Totalsalget for gruppe 1 var på 124,000 liter i 2014.

Salget av produkter kan gå fra tilvirker til flere aktører og målgrupper:

- a) Salg til forbrukere som besøker produksjonsfasiliteten og deres salgslokale.
- b) Salg til lokale serveringssteder
- c) Salg til lokale salgssteder
- d) Salg til grossister og vinmonopolet.
- e) Salg for eksport

Bamble kommune mener at fokuset for denne endringen må være på salg til forbrukere og at denne grensen kan være satt noe høyt for å kunne regnes som et «gårdssalg». Vi har derimot få erfaringstall på dette området og har derfor etter politisk behandling av høringen i Formannskapet og kommunestyret vedtatt å si oss enige i forslaget på 20,000 liter per år.

Dette salget bør klart kunne skilles fra salget til de andre aktørene og målgruppene. Mengden som går til skjenking må også kunne skilles ut og dokumenteres sammen med salgsumsetningen til kommunen for avgiftsberegning etter alkohollovens § 7-1 og alkoholforskriften kapittel 6.

Bamble kommune anbefaler at volumbegrensningen for salg til forbrukere settes til 20,000 liter per år per produsent.

Åpningstider

Bamble kommune mener at med begrensningene som vi foreslår i salgsvolum gir rom for at det kan gis rom for at salgstiden på denne typen salgssteder reguleres etter regler tilsvarende alkohollovens §3-7.

Bamble kommune støtter alternativ B i høringsbrevets pkt. 5.8.

Konklusjon

Bamble kommune støtter de endringsforslag som er foreslått av departementet med unntak av:

Endringene skal ikke gjelde produksjonsbedrifter som blander allerede produserte alkoholholdige og alkoholfrie produkter som er anskaffet fra andre produsenter. Begrepet «egenproduserte produkter» kan omfatte denne typen produkter og som kommer frem i høringsbrevets pkt. 4.4 siste avsnitt.

Med hilsen

Cato Idar Andersen

3596 5246

Brevet er godkjent elektronisk.

Kopi: Rådmann v/ Tore Marthinsen; Administrasjon og organisasjonsutvikling v/ Liv Rollefsen; Service- og dokumentsenter v/ Anne Marie Eliassen

Antall vedlegg:

Mottaker
Helse- og
omsorgsdepartementet

Kontaktperson

Adresse
Postboks 8011 Dep

Postnummer
0030 Oslo

Epost
postmottak@hod.dep.no

Saksutskrift

Arkivsak-dok. 15/03444-3
Arkivkode. ---
Saksbehandler Cato Idar Andersen

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Formannskapet	27.08.2015	62/15
2 Kommunestyret	10.09.2015	76/15

Høring om endring av alkoholloven - salg av utvalgte produkter over 4,7 volumprosent alkohol direkte fra produsent

Rådmannens innstilling

Bamble formannskap vedtar følgende:

1. Bamble formannskap støtter de endringsforslag som er foreslått av departementet med unntak av:
  - a) Endringene skal ikke gjelde produksjonsbedrifter som blander allerede produserte alkoholholdige og alkoholfrie produkter.
  - b) Det anbefales en øvre grense for salgsvolum fra «gårdssalg» settes til 10,000 liter per år.

Vedlegg

Høringsnotat

Referanser i saken

Lov om omsetning av alkoholholdig drikk mv (alkoholloven)

Tilvirkning – søknad § 1-7a

Tilvirkning og salg § 3-1

Tilvirkning og skjenking § 4-2

Tilvirkning kapittel 6

Bakgrunn

Bamble kommune har mottatt høringsnotat av 22. juni 2015 «Forslag til endring i alkoholloven. Endringer i bestemmelsen om retten til salg av alkoholholdig drikk mv.» fra Helse- og omsorgsdepartementet

Høringen ser på muligheten for at Norske produsenter (gårdsutsalg) skal ha anledning til å selge egenproduserte varer som inneholder fra 4,8 til og mindre enn 22 volumprosent alkohol (gruppe 2), uten at det kommer i konflikt med EØS avtalen og rollen som Vinmonopolet AS har i forhold til denne typen alkoholholdig drikk.

Saksfremstilling

Norske produsenter kan i dag få tillatelse til å selge egenprodusert alkoholholdig drikk som inneholder til og med 4,7 volumprosent alkohol (gruppe 1) direkte fra egen virksomhet.

Som et resultat av en lovendring i 2011 har nå norske produsenter anledning til å kombinere en tilvirkningsbevilling med salgsbevilling (gruppe 1) og skjenkebevilling. Et vilkår for å få slik utvidet kommunal salgs- eller skjenkebevilling er at det dreier seg om egenproduksjon og at salget bare kan skje ved tilvirkningsstedet og som «en del av stedets helhetlige karakter og slagstilbud», jf. Alkoholloven § 1-7a.

I forbindelse med lovendringen i 2011 ble det også vurdert om å tilrettelegge for salg av produkter i gruppe 2. Begrunnelsen til at forslaget ble avvist den gangen, var til dels alkoholpolitisk og dels basert på at en slik åpning ville undergrave den EØS-rettslige begrunnelsen for Vinmonopolet.

Helse- og omsorgsdepartementet foreslår å utvide ordningen til å gjelde alle produkter som ikke er omfattet av EØS-avtalen, inkludert bestemmelsene som regulerer salg av vin. Helse- og omsorgsdepartementet foreslår å endre den utvidede kommunale salgsbevillingen til å omfatte all alkoholholdig drikk som ikke omfattes av EØS-avtalen, herunder bestemmelsene som regulerer salg av vin, direkte fra produsent etter nærmere bestemte kriterier, samt gi produsenter med statlig tilvirkningsbevilling mulighet til å søke om kommunal salgsbevilling for salg av egenproduserte drikker på tilsvarende vilkår.

Varer som er omfattet av EØS-avtalen (artikkel 11 og 16, Oversikten finnes i høringsnotatet pkt 4.3):

- HS 22.03 – alkoholholdige produkter som øl fremstilt av malt.
- HS 22.05 – vermut og annen smaksatt vin av friske druer
- HS 22.08 – udenaturert alkohol, likør og brennevin

Varer som ikke er omfattet av EØS-avtalen (Oversikten finnes i høringsnotatet pkt 4.4):

- HS 22.06 «andre gjærede drikkevarer»
Eksempler:
  - Eplevin (sider)
  - Pærevin
  - Mjød
  - Rosevin
  - Vin framstilt ved gjæring av fruktsafter, unntatt saft av friske druer.
  - Maltonvin
  - «Spruce».
  - Risvin (sake).
  - Palmevin.
  - Ingefærøl og urtevin.
- Alle disse drikkevarene kan være naturlig musserende, eller de kan være tilsatt karbondioksid. De føres fortsatt under denne posisjonen også om de er gjort sterkere ved tilsetning av alkohol, eller om alkoholstyrken er øket ved en videre gjæring, forutsatt at de beholder karater av produkter hjemmehørende under denne toll posisjonen (Possisjon 22.06).
- Toll posisjonen omfatter også blandinger av alkoholfrie drikkevarer og gjærede drikkevarer som hører under foregående posisjoner i EØS-avtalens kapittel 22, for eksempel blandinger av limonade og øl eller vin, blandinger av øl og vin.

Krav til varen

Helse- og omsorgsdepartementet fremmer tre alternativer til hvilke varer den nye ordningen skal omfatte (høringsskrivet pkt 5.3):

Alternativ a:

Ordningen åpnes opp slik at man for produkter utenfor EØS-avtalen vil ha samme begrensninger som for utvidet skjenkebevilling, det vil si at ordningen kan gjelde alle produkter som ikke er brennevin. Å legge denne regelen til grunn vil gi et enkelt regelverk, men vil innebære en innsnevring for utvidet kommunal salgsbevilling hva gjelder brennevinsholdige produkter under 4,7 volumprosent.

Alternativ b:

Ordningen åpnes opp for salg av produkter utenfor EØS-avtalen uavhengig av om produktene er tilsatt brennevin eller ikke. Av hensyn til sammenheng i regelverket bør i så fall begrensningen som i dag følger av regelverket for utvidet kommunal skjenkebevilling, tas bort.

Alternativ c:

Ordningen legger til grunn at det kan tilvirkes og selges produkter som er tilsatt brennevin opp til og med 4, 7 volumprosent alkohol, men ikke for produkter som har høyere volumprosent alkohol enn dette. Av hensyn til sammenheng i regelverket bør i så fall begrensningen som i dag følger av regelverket for utvidet kommunal skjenkebevilling, tas bort hva gjelder drikk som inneholder til og med 4,7 volumprosent alkohol.

Krav om helhetlig karakter og tilbud

Videre foreslår helse- og omsorgsdepartementet at det må stilles som vilkår at tilvirkningen skjer som del av et tilbud med helhetlig karakter tilsvarende det kravet som i dag er gjeldende rett for utvidet kommunale salgs- og skjenkebevillinger, jf.

alkoholoven 1-7a. Hensikten er:

1. Gjøre det mulig for nisjeprodusenter å tilby salg av sine egne produkter ved eget salgssted.
2. Det er i tråd med lovens system for utvidet salgs- og skjenkebevilling
3. Vilkåret er viktig for å begrense ordningene, gitt at hovedregelen for varer med denne volumprosenten alkohol er at de skal selges gjennom slagsmonopolet. Dette vil sikre at utvidelsen ikke vil få særlig alkoholpolitisk betydning samt ivareta hensynet til ikke å utfordre konsistensen i den restriktive alkoholpolitikken, jf. Utredningen fra Arnesen og Serjersted.

Krav til produksjonssted / utsalgssted

Etter departementets vurdering må det for de nye ordningene stilles tilsvarende krav til produksjonssted og utsalgssted som for gjeldende utvidede salgs- og skjenkebevillinger.

Innsatsvarens opprinnelsessted

Departementet opprettholder sitt syn fra Prop. 48 L (2010-2011) fordi kravet til helhetlig karakter og slagstilbud må anses å ivareta behovet for begrensninger av innsatsvarens opprinnelsessted. Kommunene kan, som beskrevet i Ot.prp. 42 (2001-2002), legge vekt på produksjon av råvarer i sin vurdering av hvorvidt det foreligger et helhetlig tilbud. Av hensyn til produktutvikling og innovasjon må det likevel være anledning for produsenter å kjøpe innsatsvarer fra andre deler av landet som et supplement til egenproduserte innsatsvarer uten at det nødvendigvis tilsier at kravet til helhetlig tilbud ikke er oppfylt.

Volum som kan selges per år

Etter departementets vurdering bør det settes en volumbegrensning for salg av de aktuelle produktene direkte fra produsenten tilsvarende 20 000 liter per år per produsent. Volumbegrensningen vil kun gjelde for slag, ikke for skjenking. En volumbegrensning vil understreke at ordningen bare er ment å gi en mulighet for begrenset direktesalg for aktører som driver produksjon av alkohol sammen med annen virksomhet og dermed ikke som en hovedkanal for distribusjon av kommersielle produkter, noe som innebærer at ordningen dermed ikke vil svekke konsistensen i alkoholpolitikken som begrunner salgsmonopolet. Videre kan volumbegrensningen bidra til å sikre at ordningen ikke implementeres på en alkoholpolitisk uheldig måte.

Åpningstider

Alternativ a:

Tidsbegrensninger som tilsvarer ordningen for øvrig salg av produkter over 4,7 volumprosent. Dette alternativet vil være i tråd med alkoholovens system for åpningstider og innebærer at nisjesalg av produkter over 4,7 volumprosent alkohol vil følge Vinmonopolets åpningstider, jf. alkoholoven § 3-4. Salg vil da kunne finne sted fram til klokken 18.00 på hverdager og fram til klokken 15.00 på dager før søn- og helligdager.

Dette alternativet likebehandler produkter med samme volumprosent uavhengig av om de er solgt gjennom Vinmonopolet eller direkte fra produsent, og er i tråd med det eksisterende systemet for

åpningstider etter alkoholloven. Selv om salg av lokalproduserte varer må antas å ville få relativ liten utbredelse, vil de hensyn som begrunner detaljsalgsmONOPOLET gjøre seg gjeldende også for slike varer.

Alternativ b:

Tidsbegrensninger som tilsvarer ordningen for salg av produkter under 4,7 volumprosent. Dette alternativet innebærer at åpningstidene følger salgstidene for øl og annen alkoholholdig drikk som inneholder 4,7 volumprosent alkohol eller mindre. Kommunen vil stå fritt til å innskrenke eller utvide salgstiden utover lovens normaltid, men ikke lenger enn lovens maksimumstid som er klokken 20.00 på hverdager og klokken 18.00 på dager før søn- og helligdager.

Rådmannens vurdering

Rådmannen anser saken som godt belyst og at vi bør følge de fleste anbefalingene som er gitt i høringen.

Rådmannen ønsker at Bable kommune foreslår følgende to endringer i forhold til forslagene som kommer frem i høringen.

Hvilke produkter ordningen bør omfatte

Endringene må bare gjelde produkter som er utenfor EØS-avtalens dekningsområde som er beskrevet i avtalens artikkel 11 og 16. Dette er produkter med tolltariffnummer HS 22.6 «Andre gjærede drikkevarer».

Rådmannen mener at endringene kun skal gjelde der hvor produksjonen skjer med basis i råvarer som bær, frukter og krydder som gjennomgår en gjæringsprosess for å bli alkoholholdige. Egenproduserte basisprodukter kan som beskrevet i høringsbrevets pkt. 4.4 nest siste avsnitt gjøres sterkere ved tilsetning av alkohol eller ved en videre gjæring.

Endringene skal ikke gjelde produksjonsbedrifter som blander allerede produserte alkoholholdige og alkoholfrie produkter. Begrepet «egenproduserte produkter» kan omfatte denne typen produkter og som kommer frem i høringsbrevets pkt. 4.4 siste avsnitt.

Rådmannen støtter alternativ B i høringsbrevets pkt. 5.3, med tillegg i de begrensninger som er gitt i avsnittet ovenfor.

Volum som kan selges per år

Høringsbrevets kapittel 1 beskriver endringsforslaget som relatert til «gårdssalg» og en produksjonsmengde ut fra dette. Statistikken for omsetning er basert på vinmonopolets oversikt over omsetningen på landsbasis og gir ikke et bilde av dagens «gårdsproduksjon».

Bamble kommune har en virksomhet med kombinert tilvirkningsbevilling og skjenkebevilling i dag. Omsetningen ved denne bedriften er i nærheten av ca 1,500 liter på årsbasis og er å regne som et «gårdssalg». Departementet foreslår en øvre grense for

salgsbevillingen på 20,000 liter per år per produsent og at denne volumbegrensningen skal kun gjelde salg, ikke skjenking.

Skjenkestedene i Bamble kommune skjenket i 2014 i snitt 4,500 liter og salgsstedene solgte i snitt 60,000 liter i gruppe 1. Totalsalget for gruppe 1 var på 124,000 liter i 2014.

Salget av produkter kan gå fra tilvirker til flere aktører og målgrupper:

- a) Salg til forbrukere som besøker produksjonsfasiliteten og deres salglokale.
- b) Salg til lokale serveringssteder
- c) Salg til lokale salgssteder
- d) Salg til grossister og vinmonopolet.
- e) Salg for eksport

Rådmannen mener at fokuset for denne endringen må være på salg til forbrukere og at denne grensen er satt alt for høyt for å kunne regnes som et «gårdssalg». Den øvre grensen for direktesalg til forbrukere bør settes til 10,000 liter per år og dette salget må klart kunne skilles fra salget til de andre aktørene og målgruppene. Mengden som går til skjenking må også kunne skilles ut og dokumenteres sammen med salgsomsetningen til kommunen for avgiftsberegning etter alkohollovens § 7-1 og alkoholforskriften kapittel 6.

Rådmannen anbefaler at volumbegrensningen for salg til forbrukere settes til 10,000 liter per år per produsent.

Økonomikonsekvenser

Endringene i regelverket antas å få positive økonomiske konsekvenser for de produsentene som gis mulighet til å selge alkoholholdig drikk direkte fra produksjonssted etter de foreslåtte ordningene. Det er særlig de produksjonsstedene som naturlig kan kobles sammen med andre turistattraksjoner, som forventer økt salg. Det er forventninger om flere besøkende til virksomhetene og økt inntjening gjennom salg av ulike produkter.

Ordningen antas ikke å medføre nevneverdige økonomiske eller administrative konsekvenser for øvrige deler av offentlig forvaltning.

Helsemessige konsekvenser

Å begrense tilgjengeligheten til rusmidler har en positiv effekt på totalforbruk og skadeomfang. Økt tilgjengelighet til alkoholholdig drikk øker forbruket som fører til økt omfang av problemer og skader knyttet til alkoholkonsum. Den foreslåtte ordningen med salg av produkter som ikke er omfattet av EØS-avtalen, vil bli begrenset i sitt omfang, både gjennom de kriteriene som legges til grunn for ordningen, som volumbegrensning og åpningstider, og fordi det er nærliggende å anta at det vil være et begrenset antall personer som vil oppsøke denne typen utsalg. Det er derfor ikke grunn til å tro at gjennomføring av et slikt forslag vil føre til økt alkoholkonsum blant befolkningen eller på annen måte få særlige negative alkoholpolitiske konsekvenser.

Konklusjon

Rådmannen støtter de endringsforslag som er foreslått av departementet med unntak av:

1. Endringene skal ikke gjelde produksjonsbedrifter som blander allerede produserte alkoholholdige og alkoholfrie produkter.
2. Det anbefales en øvre grense for salgsvolum fra «gårdssalg» settes til 10,000 liter per år.

Formannskapet har behandlet saken i møte 27.08.2015 sak 62/15

Møtebehandling

Unni Brekka Kiøsterud fremmet følgende forslag:

b) Det anbefales en øvre grense for salgsvolum fra «gårdssalg» settes til 20,000 liter per år

Votering

Innstillingens pkt. 1a vedtatt mot 1 stemme

Endringsforsalg vedtatt mot 5 stemmer

Vedtak

Bamble formannskap vedtar følgende:

1. Bamble formannskap støtter de endringsforslag som er foreslått av departementet med unntak av:

a) Endringene skal ikke gjelde produksjonsbedrifter som blander allerede produserte alkoholholdige og alkoholfrie produkter.

b) Det anbefales en øvre grense for salgsvolum fra «gårdssalg» settes til 20,000 liter per år.

Kommunestyret har behandlet saken i møte 10.09.2015 sak 76/15

Møtebehandling

Hallgeir Kjeldal fremmet følgende forslag:

Pkt b)

) Det anbefales en øvre grense for salgsvolum fra «gårdssalg» settes til 10,000 liter per år.

Ole Roger Dyrkorn fremmet følgende forslag:

Bamble kommunestyre støtter ikke de endringer som

Votering

Ole Roger Dyrkorns forslag falt mot 5 stemmer

Innstillingen pkt. 1 a vedtatt mot 3 stemmer

Innstillingen pkt. 1 b vedtatt mot 14 stemmer

Vedtak

Bamble formannskap vedtar følgende:

1. Bamble formannskap støtter de endringsforslag som er foreslått av departementet med unntak av:

a) Endringene skal ikke gjelde produksjonsbedrifter som blander allerede produserte alkoholholdige og alkoholfrie produkter.

b) Det anbefales en øvre grense for salgsvolum fra «gårdssalg» settes til 20,000 liter per år.

RETT UTSKRIFT

DATO 11.september.2015